

Kirgizsko – monitor ekonomického vývoja **December 2017**

1. Podnikateľské prostredie / aktivity firiem:

Podpora zahraničných investorov

Podpredseda vlády T. Abdygulov informoval 06.12., že **vláda v snahe podporiť rozvoj investícií zavádza režim stabilizácie pre zahraničné subjekty, ktoré v Kirgizsku investujú minimálne 3 mil. \$ v priebehu 3 rokov.** Tento režim umožní investorovi využívať poskytnutú daňovú preferenciu v priebehu 10 rokov nezávisle od prípadných zmien v daňovom zákonodarstve. Zároveň dochádza k zníženiu hraničnej hodnoty na získanie tzv. investorského víza z 500 tis. \$ na 145 tis. \$ a zavedená je nová kategória víz, ktorá umožňuje rodinným príslušníkom investora neodkladne získať víza. Hlavnými oblasťami, do ktorých v súčasnosti smerujú aktivity zahraničných investorov, sú priemyselná výroba, finančné sprostredkovanie a poistenie, profesionálna, vedecká a technická činnosť.

Výroba motorových vozidiel v Kirgizsku

Vedenie spoločnosti OA «Узавтосаноат» informovalo 25.12., že **do konca r. 2018 plánuje v Kirgizsku spustiť montáž autobusov ISUZU a osobných automobilov RAVON.** Firma zároveň informovala, že pre realizáciu navrhovaných projektov bude nevyhnutná podpora zo strany kirgizskej vlády vo forme poskytnutia špeciálnych stimulov. V meste Oš sú už inštalované montážne linky, na ktorých bude možné spustiť kompletizáciu osobných vozidiel značky RAVON. Montáž autobusov bude realizovaná v hlavnom meste Biškeku firmou OAO «САМАВТО», ktorej hlavným partnerom je japonská spoločnosť ISUZU. Rovnako sa uvažuje aj so spustením montáže návesnej nákladnej techniky v meste Kara-Balta.

Nový guvernér centrálnej banky

Parlament na svojom zasadnutí 21.12. potvrdil vicepremiéra T. Abdygulova vo funkcii prezidenta Národnej banky Kirgizska. Abdygulov sa vracia do centrálnej banky, ktorú viedol v rokoch 2014-2017 (v auguste 2017 bola vymenovaný za člena vlády).

Cestovný ruch

Kirgizsko stále hľadá svoje miesto na svetovej mape najlepších turistických destinácií, v špecifickom segmente „dobrodružnej“ turistiky však zaujíma popredné miesto. Spoločnosť pre pešiu turistiku British Backpacker Society vo svojom hodnotení 20 najzaujímavejších krajín pre dobrodružnú turistiku v roku 2018 zaradilo Kirgizsko na 5. miesto, čo je najlepšie umiestnenie spomedzi krajín Strednej Ázie. Z regiónu sa do zoznamu vošiel ešte Tadžikistan (7. miesto) a Uzbekistan (19.).

Stabilný výmenný kurz KGS voči \$

Rok 2017 bol pre kirgizskú národnú menu „som“ (KGS) pomerne priaznivý: zatiaľ čo začiatkom r. 2017 jeho kurz predstavoval 69,23 KGS/1 \$, k 31.12.2017 ostal prakticky nezmenený s hodnotou 69,83 KGS/1 \$ s minimálnym poklesom o 60 „tyjynov“. Výmenný kurz KGS voči \$ je pritom plávajúci, t.j. stanovuje sa na základe dopytu a ponuky. Centrálna banka Kirgizska v snahe udržať výmenný kurz KGS pod kontrolou nakúpila počas r. 2017 celkovo 34,5 mil. \$, keď národná mena lacnela a predala 81,5 mil. \$, keď bolo treba spomaliť jej rast.

2. Energetika

Bezcolný dovoz ropy

Podpredseda ruskej vlády A. Dvorkovič na zasadnutí medziregionálnej kirgizsko-ruskej komisie v Biškeku informoval, že Ruská federácia je na základe podpísanej dohody pripravená exportovať do Kirgizska v r. 2018 približne 1 mil. ton ropy a ropných produktov bez colných poplatkov.

3. Medzinárodné hospodárske vzťahy / Eurázijská ekonomická únia (EEÚ):

Problémy na hraniciach s Kazachstanom vyriešené

Podpredseda vlády Kirgizska T. Abdygulov a vicepremiér Kazachstanu A. Mamin podpísali 02.12. v Astane **cestovnú mapu, ktorá rieši problémy na spoločnej hranici**, keď Kazachstan od 10.10.2017 zaviedol zvýšenú kontrolu majúcu za následok niekoľkodňové čakanie na vybavenie colných procedúr. Dokument obsahuje 50 bodov týkajúcich sa oblastí ako hraniční, sanitárna, fytosanitárna a veterinárna kontrola, colná a daňová deklarácia tovarov. Zahŕňa 16 opatrení operatívneho charakteru, 5 krátkodobých a 29 systematických opatrení, ktorých cieľom je lepšie adaptovať kirgizskú ekonomiku normám a požiadavkám EEÚ a zabezpečiť bezproblémový prístup kirgizskej produkcie na trh krajín EEÚ. Nový prístup k spoločnému zabezpečovaniu prijatých opatrení a technologických reglementov EEÚ budú okrem obidvoch krajín monitorovať aj experti Eurázijskej ekonomickej komisie.

Vytvorenie novej pracovnej rady s Kazachstanom

Prezident N. Nazarbajev na záver oficiálnej návštevy kirgizského prezidenta S. Žeenbekova v Astane 25.12. informoval o pláne vytvoriť novú kazaško-kirgizskú pracovnú radu, ktorej úlohou bude podporovať priame kontakty medzi firmami, riešiť prípadné sporné momenty a vytvárať vhodné podmienky pre to, aby celkový obrat vzájomného obchodu do r. 2020 dosiahol 1 mld. \$. Úlohou rady bude aj pravidelná výmena informácií a skúseností v oblasti modernizácie a digitalizácie ekonomiky, vodno-energetickej spolupráce, posudzovanie možností realizácie spoločných projektov. Na stretnutí prezidenti podpísali dva dôležité dokumenty, ktoré boli riešené dlhú dobu: dohovor o demarkácii štátnej hranice a dohodu o režime štátnej hranice. Dĺžka spoločnej hranice medzi obidvomi krajinami dosahuje 1,241 tis. km. Kirgizsko hraničí so 4 krajinami, úplná delimitácia a demarkácia bola uskutočnená doposiaľ iba s Čínou, aj to v období ZSSR. Rokovania s Uzbekistanom a Tadžikistanom na túto tému zatiaľ neboli ukončené.

Úvery MMF

Výkonný výbor Medzinárodného menového fondu (MMF) ukončil 15.12. štvrtý a piaty prehľad vybraných ukazovateľov ekonomickej výkonnosti Kirgizska, uskutočneného na základe trojročného rozšíreného úverového nástroja ECF (Extended Credit Facility). Ukončenie analýzy umožní okamžite uvoľniť Kirgizsku sumu ekvivalentnú 19,028 mil. SDR (26,9 mil. \$). Celkovo tak suma prostriedkov poskytnutých v rámci uvedeného nástroja dosiahne 57,084 mil. SDR (80,7 mil. \$).

Spolupráca so Svetovou bankou

Premiér S. Isakov sa 12.12. stretol s riaditeľom Svetovej Banky (SB) v Kirgizsku B. Amgabazarom, s ktorým prerokovali otázky spolupráce v oblasti rekonštrukcie cestnej siete Karakol-Balykči (južné pobrežie jazera Issyk-kul') v rámci projektu „Program zlepšenia cestných komunikácií v Strednej Ázii, fáza 3 (CARs-3). Premiér Isakov v tejto súvislosti zdôraznil, že rekonštrukcia diaľnice Karakol-Balykči umožní zlepšiť dopravné prepojenie

Issyk-kuľskej oblasti, vytvorí podmienky pre udržateľný rozvoj cestovného ruchu a modernizáciu infraštruktúry regiónu pozdĺž cestného spojenia. Poukázal tiež na potrebu vybudovania cyklistickej trasy na brehu jazera Issyk-kuľ, ktorá umožní zvýšiť jeho turistickú atraktivnosť pre domácich aj zahraničných návštevníkov.

Granty Svetovej banky

Parlament schválil 07.12. dva návrhy zákonov týkajúcich sa poskytnutia grantov Svetovej banky (SB) v celkovej hodnote 800 tis. \$. Prvý grant vo výške 450 tis. \$ bude určený na rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry, vytvorenie portálu pre voľné údaje a zlepšenie systému fungovania webových stránok verejných inštitúcií. Druhý grant vo výške 350 tis. \$ bude využitý hlavne na zabezpečenie poradenských služieb (303 tis. \$), menšia suma pôjde aj na vzdelávanie miestnych IT špecialistov. Proces schvaľovania grantov by mal byť ukončený v polovici januára 2018.

Rozvoj spolupráce s Ruskou federáciou

Na záver 6. medziregionálnej kirgizsko-ruskej konferencie, ktorá sa uskutočnila 15.12. v Biškeku, bola podpísaná Dohoda medzi vládou Kirgizska a vládou Tatarstanu o obchodnej, ekonomickej, vedecko-technickej a sociálno-humanitárnej spolupráci a rámcová dohoda medzi eximbankami oboch krajín, ktorá umožní lepšie financovať realizované obchodné prípady. Podpísaná bola tiež dohoda s ruskou spoločnosťou X5 Retail Group v oblasti predaja kirgizských potravinárskych výrobkov, hlavne organických poľnohospodárskych výrobkov, mäsových výrobkov a nápojov. Spoločnosť v súčasnosti pripravuje otvorenie siete nových obchodov na Sibíri a hľadá dodávateľov kvalitných potravín. Význam dohody pre kirgizskú stranu potvrdzuje skutočnosť, že ju podpisoval minister hospodárstva A. Novikov.

Úver zo strany Rusko-kirgizského rozvojového fondu

Rusko-kirgizský rozvojový fond poskytne 10 mil. \$ na nový vládny program mikrofinancovania malých podnikateľov. Úvery v národnej mene budú podnikateľom poskytovať fondom vybrané bankové inštitúcie v maximálnej výške 500 tis. KGS (6 tis. €) na dobu 24 mesiacov s možným polročným odkladom splátok a základnou úrokovou sadzbou do 14,0 % p.a. Úvery možno čerpať na rozvoj podnikateľských aktivít v agropotravinárskom sektore, odevnom, textilnom a spracovateľskom priemysle. Poskytovať sa budú hlavne subjektom, zaoberajúcich sa spracovaním domácich surovín, ale tiež obchodno-logistickým firmám, ktoré zabezpečujú marketingovú podporu a predaj domácej, hlavne poľnohospodárskej produkcie. Súčasťou vládneho programu mikrofinancovania malých podnikateľov je aj sektor cestovného ruchu a tie oblasti hospodárstva, ktoré zabezpečujú ekologicky čistú produkciu, využívajú súčasné technológie a realizujú špičkovú produkciu.

Ratifikácia Dohovoru o colnom kódexe EÚ

Prezident S. Žeenbekov podpísal 30.12. zákon o ratifikácii Dohovoru o colnom kódexe Eurázijskej ekonomickej únie. Kirgizsko sa tak stalo poslednou krajinou EÚ, ktorá ratifikovala predmetný Dohovor, ktorý nadobudol platnosť od 1. januára 2018 a nahrádza Colný kódex Colnej únie platný od r. 2010.

Vzťahy s Uzbekistanom

Prezident S. Žeenbekov uskutočnil 14.12. oficiálnu návštevu Uzbekistanu. Na stretnutiach s prezidentom Š. Mirzijejom a premiérom A. Aripovom rokovali o možnostiach prehĺbenia vzájomnej spolupráce v oblasti obchodu, investícií, dopravy a logistiky (nové železničné a cestné trasy), priamych kontaktov pohraničných regiónov. Bolo dohodnuté vytvorenie spoločnej pracovnej skupiny pre výstavbu Kambar-Atinskej vodnej elektrárne 1, ktorá by už

v dohľadnom čase mala rozpracovať konkrétny plán spoločných aktivít. **Taškent taktiež plánuje poskytnúť 100 mil. \$ na poskytnutie úverov tým kirgizským firmám**, ktoré spolupracujú s partnermi v Uzbekistane, hlavne na nákup spotrebných tovarov, surovín a ďalších materiálov v Uzbekistane. Ekonomické rezorty oboch krajín podpísali na stretnutí dohodu o neobmedzenom otvorení korešpondenčných účtov medzi kirgizskými a uzbeckými bankami. Počas návštevy prezidenta sa uskutočnilo tiež podnikateľské fórum za účasti viac ako 350 firiem z oboch krajín, podpísaný bol Program medzi vládou Kirgizskej republiky a Uzbeckej republiky o hospodárskej, vedecko-technickej a humanitárnej spolupráci na roky 2018-2021 a tiež Dohoda medzi colným orgánmi o zabezpečení zjednodušeného postupu pri výkone colných operácií pri pohybe tovaru a dopravných prostriedkov (zjednodušený colný koridor).

Prezidentská návšteva umožnila vyriešiť aj spor s Uzbekistanom týkajúci sa 4 turistických zariadení v regióne Issyk-kul, ktoré patrili do r. 2016 Uzbekistanu. Počas pohraničného konfliktu s Taškentom na jar 2016 ich ale kirgizská vláda znárodnila. Rezorty budú vrátené s kompletnou infraštruktúrou za podmienky, že pozemky pod nimi ostanú vo vlastníctve Kirgizska.

Bilaterálne konzultácie s Indiou

Kirgizsko a India uskutočnili 20.12. v New Delhi bilaterálne konzultácie na úrovni námestníkov ministrov zahraničných vecí. Na programe rokovania boli otázky politickej, ekonomickej, obchodnej, vojenskej a kultúrnej spolupráce, zdôraznená bola tiež potreba rozšírenia kontaktov na parlamentnej úrovni. Súčasťou konzultácií bola tiež medzinárodná a regionálna agenda, spolupráca v oblasti bezpečnosti a interakcia v rámci medzinárodných organizácií.

Svetové hry kočovníkov 2018

Premiér S. Isakov oficiálne oznámil 15.12., že 3. Svetové hry kočovníkov uskutočnia v Kirgizsku v septembri 2018. Okrem športových a kultúrnych podujatí sa počas hier bude konať aj niekoľko vedeckých konferencií. Na ich otvorenie bol oficiálne pozvaný aj kazašský prezident N. Nazarbajev.

Grant EÚ na rozvoj vzdelanosti

Rezort školstva informoval 02.01.2018 o poskytnutí **grantu EÚ vo výške 10 mil. €, ktorý je určený na podporu realizácie projektu „Stratégia rozvoja vzdelanosti do r. 2020“**. Celková suma, ktorou plánuje EÚ prispieť na uvedený projekt, predstavuje 36 mil. €. Fondy budú využité na zabezpečenie reformy stredného a profesionálno-technického vzdelávania, na zvýšenie pedagogických štandardov. Prijatý nebol pôvodný návrh kirgizskej strany, ktorý uvažoval tiež s nákupom učebníc, zavedením internetu do škôl a zlepšením predškolského vzdelávania. Okrem finančnej podpory prispeje EÚ k realizácii stratégie rozvoja vzdelanosti aj formou zabezpečenia vzdelávania pre rezorty školstva a financií.

Zdroj: Kabar KG, GOV KG, 24 KG, Ministerstvo financií KG, AKI Press, Tazabek, KG News, FOR KG, Novosti KG, Gazeta KG

Vypracoval: Ján Galoci, radca
Astana, 04.01.2017